

نورك پوروى

[اون آلتىجى سنه]

نورك اومياقلىرى مركز ھېيئىتى طرفىدىن نەشر اولتۇر .

جلد ۵

ھزيران ۱۹۲۷

نومرو ۳۰

ملى حكايه :

سولون عايى

جان افەنك كوزلى بارىلدادى . سلاخى دىزلىرىك اوزرىنە ياتىردىن سوكرى
آرقاداشلىرىنە دونهرك :

— بوقادار سە چاملى اورمانلاردا، دونه مەجلى يولاردا سلاخ باطلاتان، يارقوجاقلاردا
جونبوش ابدەن جافە ، سولون عايىشەنى الدە ابدە مۇرسە يازىق اولسون . . افەلگىز نەپە
يارار ؟ اكر برقادىن قلىنى آولايامازساق ، بو سلاخلار بىزە يازىق اولسون ...
أماجىق كىچىكلىرى جىقلىق ، كوزلى قارا كىلەرە كومولو، بىقلىرى اوست دوداغى قاباتان
ضعيف بر افە جواب وىردى :

— جان افە ... سولون عايىشە ، سىك جونبوش ايتىدىكك قادىنلاردىن دەكىل ... اوتك
يوزى كورەنە نە موطلو ...

جان افە صوصدى . ايرى سپاه كوزلىرىك ايجىندە آرزونك كىكىن اىزلىرى بەلىردى .
قالىن دوداقلرى بياض دىشلىرىك آراسىندە تەزىلدى . سىنى جىقارمادى

جان افەنك قىسبەدە كوندن كونه آرتان بر شەرقى واردى . بر زمانلر جىبەدە اون
دوت كىشى ابلە بويوك بر دوشمان طابورىنى آسپر اتمىش ، مىلكىتى صارسان اشقىلارى تىك
باشتە قىسبە بەللىرى باغلى اولەرق سوروكە مەشىدى . قىسقىلارنى ايدەنلر كك قورقونچ خىسمى ،
جان افە ابدى .

جان افە يالگىز دوشمانلە بوغوشقى ، سلاخلە اوبىنامقلە قالمىيوردى . قارشىستە تصادفك
جىقاردىنى قادىنلر كك ، قىزلىق قىللىرى ، كوكلىرى ابلەدە آلتىدەكى سلاخ كىچى قولايقلە اوبىنايور ،
برجوقلىرىنى قاناتىدقن سوكرى اوزاقلاشپوردى . قىسبەنك قاچ كىچ قىزى ، جان افەنك
عشق ايجون ورمك نىچە سىندە قىورانمىش ، رىنگىنى سولەدورمىش ، كوزلىرىنى قابامشىدى .
جان افە ، قىزىمىزى قالىن دوداقلرى ، قوبو و آيرى سپاه كوزلىرى ابلە تام براسىر كوزەلىدى .
اونك كىكىن باقىشلىرى قارشىستىندە قاپى نىترە مەدن ، كوكلى اوجادىن كىچە بىلەجك تىك بر
تازە يوقىدى .

قىسبەنك ارىكك مىجىسلىرىندە جان افە قادار سولون عايىشەنك دەدىلدىن دىلە دولاشان بر

شهرتی واردی . سوکود آغاچلرینک یایدینی کولکه لکلرک اورتە سئندە ، عشقک ذوقلی ساعترینی یاشایان بر کنج فیزکی ، هر دقیقه یکی سسلر چیقاراراق قاچان ، اویناشان کوچوک درە جکک باشندە اوطورانلر ، صوک قدحلرینی هپ سولون عایشەنک عشقنە ایچرلردی . کولەجکە چوقورلاشان وینەلەشن یاناقلری ، کونش ووردجە بیک بر رنک دوغوران قوبو بئیل کوزلری ، بیاض اکسە سنی قاپایان قوبوقومرال صاچلری ایلە کوزەلکئە اش بولونامایان سولون عایشەنک مدحی ، قادینلرک آغزندن دوپولە دوپولە ارککلرک قیلرندە بر ایتشدی . بعضی زمان ایشەلمەلی جە وورە سنی یوزنە اورتەرک جشمە دن بر کولکە کیبی قاچان قیزلرە تصادف ایدلەجکە « عجباً سولون عایشە ی ؟ .. » دیبە افەلرک یورە کلری تیتلردی .

سولون عایشەنک کوزەللیکی نسیبتندە رقصی دە مشهوردی . قصبە دە درنک اولدینی زمان قادینلر مجلسندە سولون عایشە بر رقص ایتدیرلردی . حتی سولون عایشەنک رقص ایتەدیکی درنکلرک قیحتی اولمازدی . اونک رقصی کورە بیلەمک ایچون جوار کویلردن قادین قافلەلری کلیر ، آرایەلر بر هافتا اولدن قصبە یە طاشینبردی .

* *

بر آقشام کچ وقت جشمەنک یانندن کچن جان افە ، بر خیالتک جشمەنک کنارینە کیزلەندیکینی فرق ایتدی . سلاحتک تەنیکینی بر قاچ دفعە اویناندقدن صوکرە سلەندی :

— نه کیزلەنیورسک ؟ . أر ایسەک چیق میدانە ...

جان افەنک سئنە بر جواب کلەدی . سلاحتی دوغولتەرق جشمەنک یاتنە یاقلاشدی . بهارک ابلک مەتابیدی . سادە کولومسەین آی ، جان افە یە بولداشلق ایتدی . جشمەنک آرقە سئندە جامد بر هیکل کیبی دوران قارالغک اوزرینە ، آی ، بیاض بر تول کرمشدی . آی ایشیفنک آلتندە صیرمالری بارلەدایان جە وورە ، بهارک کسکین روز کارینک آلیندە خبربالانیوردی . صیرمالی جە وورەنک آلتندە ایک اوپوسکلرینە بوروش بر چفت بئیل کوزە جان افەنک نظرلری قایدی ... سولون عایشەنک کوکل باغلری چوزولدی . خەجاندن بوغولیور کیددی . هیجانندن سسی کسلیبوردی . جان افەنک قونلی قوللری ، سولون عایشەنک بلینی یاقلاادی ؛ جان افە ، آی ایشیفنک کیرە مەدیکی قاراللق کوشەلردن دولاشدی ... آوینی یاقلامش بر قارقال کیبی اوچدی

* *

قصبە دە هرکس سولون عایشە دن بحث ایدیوردی . سولون عایشەنک باباسی بوخبری دوپونجە یاناقدن قالفە میەجق قادار خستە لاندی . آنسە سی کونلرجه آغلادی . فقط سولون عایشەنک کوکلندە آله ولەنن عشق ، بابا و آنسە محبتی سوندوردی . کون کچدکە جان افە بی داها فضلە سەویبوردی . اونک قلینە افەنک بر اقدینی بر طوتام آتش ، آرادن وقت کچدکە

آلهوله نیور ، عایشه بی اوکونه قادار بیلمه دیکی ده ربن بر ذوقک ایچریسه کومبوردی .
 هر آقشام جان افه باغلاماسنی آلییور ، عایشه بی رقص ایستدیریوردی . قدح لردن پوشالان
 میلر ، کوکلرده ارزولری طاشیریوردی افه نك ، اك چوق سه و دیکی مانی او قوندینی زمان
 سولون عایشه اك كوزهل رقص یاییور ، دومانلی قاقایله اك قیوراق او یوللریخی کوستیریوردی .
 جان افه ، سازینی آلینه آلوب یانیقی سسیله :

« بککری باغچه سنده ووردیلر بی
 یارک مندیله ساردیلر بی
 بن ثوله دن قهره قویدیلر بی
 دولاندم داغلی قار بولامادم
 کوکله بر اویغون یار بولامادم
 کیزله نوب قاله جق بر بولامادم »

دیدکجه ، زیل سسلری باغلامه نك خفیف سسیله قاریشهرق هر کوکله سه وکی آشیلا بجه ،
 هرقلیده توکمه ز عشق آله ولری توندوره بیله جک بر آهنگ او یاندیریوردی . افه ، مانیک ن

« بککری باغچه سنده بیتهر بوداقلر
 اومه ، اومه شکر اولمش دوداقلر
 هانی بکا آدادیك آداقلر »

پارچه سنی او قورکن ، سولون عایشه اوکنده جومه لیور ، باشینی جان افه نك باغلاماسنك
 اوزرینه دایییوردی . جان افه - سولون عایشه نك دوداقلرنده ، بر قور پارچه سته بکزه بن قالین
 دوداقلرینی دیکله ندیریوردی . بوقور پارچه سی دوداقلرینی یاقیور ، اورادن کوکله آقیوردی .
 تکرار رقص ایتمک اوزره آياغه قالقان سولون عایشه نك ، هر وقت دورغون سولره بکزه بن
 یشیل کوزلری ، بوغوشق ایچون چیرپینان اویناق دالغه لری آ کدیریوردی .

تام برسنه سولون عایشه ، بو ذوقلی عشق کونلرینی یاشادی . فقط برسنه سوکرا ، جان
 افه نك سه وکیسی توکهنندی . آرتق افه ، قور کیبی یانان دوداقلرینی . قصبه نك مشهور
 بر آلفته سنك دوداقلرنده دیندبرمک آرزوسنی طاشیریوردی . بابا آتته اوچاغندن قووولان ،
 حاشقنك قولرینه آتیلان سولون عایشه ، کوکلنك آتشی کوز یاشلیله سوندورمک ایستیوردی ..
 زاواللی عایشه ، بیلمیوردی که کوکلده نوتن آتشلر ، آنجاق سوکیلیلرک بوسه لرله شفا
 بولور ... عایشه نك کوز یاشلری ، بو آتشی هرکون بر آرز داها آرتدیریور ، بر آرز داها
 زباده له شدیریوردی .

.... بر آقشام کچ وقت عایشه یه خبر بریدیلر . جان افه ، سه و دیکی آلفته نك اسکی بر
 دوستی طرفندن ایرماق بوینده وورولمشدی . عایشه برده لی کیبی ایرماق بوینه قوشدی .
 اونك یاراسنی کندی چه وره سیله ساردی . ثولومک صفوق آلینده آتشی دبرمش اولان

دوداقلرينه ، يوزنى سوره ركن افه نك سى قولاغنده چينلابور ، سانكه جان افه اوکا :

» بکلر باشچهنده ووردیلر بنی

يارك مندیلله ساردیلر بنی »

بنتی تکرار ایدیوردی .

بوئولومدن برقاچ آی سوکرا ، سولون عايشه قصبه سنك اك مشهور بر رقاصه سی اولمشدی . هرايچي عالنه بر آرز داما نشه سرپه یيلمك ، ذوق داغيته بيلمك ايچون ساعترجه اوبناور ، هرکوتنى باشقه بر افه نك قوللری آراسنده کچیریوردی

ایکی کونك بولدن کلن آفه یه بویوك بر دعوت یاپيلمشدی . . پهلوان رائفك اویعالی نجرملی ، کنیش سه دیرلی بویوك صوفاسنده ايچکی صوفرالری قورولمش ، آل آطلاس مینده لرل صبرالامشدی .

سولون عايشه ، کيجه نك قارانلغنی سوندورمه یه چالیشان ایشیق لرك طاشدینی بو صوفایه کیردیکی زمان ، طانمادینی برچوق افه لرك سه دیره ، میندرلره صبرالامش اولدقلرینی کوردی . باغلامالر ، بر آرز سوکرا هرکوکله کی عشق و اضطرابلری تازه لیه جك هوالر چالقی ايچون بر کوشه ده صبرا بکلیوردی . بویوك قاره شیشه ده کی صو قدح لره بوشالیور ، دقیقه لر کچدکجه افه لرك کوزلری داما فضله یاریلدامه یه باشلابوردی .

سولون عايشه ، سه دیرك یاننده کی نجره دن دبشاری یه باقدی . بهارک کسکین روزکاری یاقاقلرینی او قشادی . چه وره سنك آلتنده کی صاچلری قاریشدی . مهتابدی . . آيك متبسم باقبشلیله قارشیلانیدینی زمان ، کوزلرندن بر داملا یاشك صیزدینی و یاقاقلرندن ایللیق بره ر ایز بر قارق آقدینی فرق ایتدی . کندی کندینه دوشونجه لره دالدى . تام آفه ایله طانیشدینی زمانک ییل دونومیدی . . اونکلده بهارک ایلك مهتابنده بولوشماشلمیدی ؟ چشمه کنارنده تصادف ایتدیکی کيجه ، آی ینه بویله تبسملریله عايشه یی سوزمیورمیدی ؟ عايشه ترلهمه یه باشلامشدی . . سانكه قوتلی بر آل بوغازینی صیقیور ، سیوری بر اوق قلبی قاناتیوردی .

ایلك قدسی ایچدی و قارشیننده دوران بر افه یه چاپقین ، بر طورله :

— هایدی آفهم ... اویناق بر هوا چال دیدی .

او کونه قدار سولون عايشه نك ، هیچ بر مجلسده بویله جوشارق اسر و بریدی کورولمه مشدی . قوصرال بیغلی ، طیفنازجه بر آفه :

— غالبا عايشه ده مسافر لریمزك ده کربنی اکلادی . . ایچندن کلدی ... افه باری ایچمه

بر هوا چال ... » دیهرک کسک کسک کولدی .

باغلامه ایله زیل سسلری ، اوله نك آغیر سکوتی دیندیردی . زیل سسی ، آجیق نجره دن اووالره داغیلیور ، داغله ابریشور ، یاییلان بو آهنکی هر طرفه ابله تیوردی . افه یانلق سسیله بر مانی طوندورمشدی ...

بکەر باغچه‌سندە ووردیلر بی

سولون هایشه‌نک قلبی بوسبونون قانادی . بومانی اونک قلبنک صاحبی ، کوکلنک حاکمی جان افه‌نکدی . سولون هایشه‌نک اورکولی صاحبلی ، نیره‌بن اوموزلرینک اوزرندن صاریبور ، صیره‌چه‌وره‌سی کیندیکه قیزاران یانقلرندن صیریلیور ، یشیل کوزلری خفیفجه دومانلایوردی . باغلامای چالان افه ، بو کوزهل رقصک قارشیسندە بوسبونون جوشمشدی .

بکەر باغچه‌سندە بیتر بو داقلر

أمه . أمه شکر اولمش دوداقلر ...

سولون هایشه بو بیتمی ایشیتدیکی زمان ، کوزلرینی ، باغلامای چالان افه‌به دیکدی . کوزلری ، اوراده ، جان افه‌نک ابری سیاه کوزلرینه تصادف ایتدی . هرآن یکی بر آرزو ایچون قیوریلان افه‌نک قالین دوداقلرینی کورور کپی اولدی . وجودینی خفیفجه قیوریدی . و یاشنی باغلامانک اوزرینه دایادی . باغلامای چالان افه ، یواشجه قوشاغنک آراستندە کیسه‌سندن بر آلتون چیفاردی و هایشه‌نک آلتنه یاپیشدیردی . آلتونک صفوق ایزلری هایشه‌یی طائل خولیاسندن او باندیردی .. او هر وقت ماتینک بو بارچه‌سندە کوکلنی براز داها یاقان آتشی بر بوسه‌به آلیشمشدی .. خفیفجه یاشنی چویریدی .. جان افه آلتونک صفوق ایزرمله اوچمش ، بو طائل خیال قایب اولمشدی . سولون هایشه‌قالقدی ، باغلامالره امر ویردی :

— افهم ... بر آرز دها قیوراق چال ...

باغلامانک تللری داها فضلە ایگیبور ، زیل سسلری داها زیاده حکلر یاپیوردی . سولون هایشه ، صوفانک اورته‌سندە متادیا دونیور ، مردونوشده پارماقلرینک آراستندن زیل سسلری براز داها قیوراجقه دوکولویوردی . اون دقیقه صوکرآ زیل سسلری دیمش ، باغلامه یالکز قالمشدی . سولون هایشه متادیا دونیوردی .

قوصرال بیقل ، طبقناز افه‌نک سسی دویولدی :

— هایشه ... جلوه یتر ... بورولنک ... هایدی دیکلن ...

هایشه دیکلیمیور ، دونیوردی .. ایکی دقیقه صوکرآ هایشه ، دونه‌رک بره بیغیلدی . افه‌لر باشنه اوشوشدیلر . هایشه صوک رقصی یامش ، جان افه‌سنه قاووشمشدی . آئی ، هایشه‌نک کوزلرینه ، کردکه کیره‌ن قزلر کپی ، بیاض بر دوواق کرمشدی . سولون هایشه بر بهارک ابلاک مهتابنده کوکلنی قاپدیردینی جان افه‌سنه ، باشقا بر بهارک مهتابنده یکیدن قاووشمشدی .